

वीर नर्मद दक्षिण गुजरात युनिवर्सिटी
डी.ओड्. अभ्यासक्रम २०१५-'१६ थी अमल

प्रथम वर्ष

सेमेस्टर-२

कोर्ष - २०१ : अध्ययन अने अध्यापन

कोर्ष - २०२ : शालेय विषयोनुं अध्यापन शास्त्र

२०२ : १. गुजराती

२०२ : २. अंग्रेजु

२०२ : ३. अर्थशास्त्र

२०२ : ४. विज्ञान अने टेकनोलोजु

कोर्ष -२०३ : शालेय विषयोनुं अध्यापन शास्त्र

२०३ : १. हिन्दी

२०३ : २. सामाजिक विज्ञान

२०३ : ३. नामाना मूण तत्त्वो

२०३ : ४. गणित

२०३ : ५. संस्कृत

२०३ : ६. समाजशास्त्र

२०३ : ७. कृषिविज्ञान

कोर्ष - २०४ : अध्ययन माटेनुं मुल्यांकन

कोर्ष - EPC-2 : शिक्षणमां नाटक अने कला

B.Ed. First Year - Sem. 2
Course - 201 અધ્યયન અને અધ્યાપન

હેતુઓ :

પ્રશિક્ષણાર્થીઓ ...

૧. અધ્યયનની સંકલ્પના સમજે
૨. અધ્યયનમાં પ્રેરણાની અગત્ય સમજે.
૩. અધ્યાપનની સંકલ્પના સમજે.
૪. અધ્યાપનને એક વ્યવસાય તરીકે સ્વીકારે.
૫. વર્ગ વ્યવહારનું વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન કરે.
૬. અધ્યયન અને અધ્યાપનના નૂતન પ્રવાહોથી પરિચિત થાય.
૭. અધ્યયન અને અધ્યાપનની પ્રવૃત્તિઓથી પરિચિત થઈ વર્ગખંડમાં વિનિયોગ કરતા શીખે.

એકમ : ૧ અધ્યયન

૧. અધ્યયન : સંકલ્પના (સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક સંદર્ભમાં)
૨. અધ્યયનને અસર કરતા પરિબળો.
૩. અધ્યયનના સિદ્ધાંતો (પાવલોવ, થોર્નડાઈક, કોહલર) અને તેના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો
૪. અધ્યયનમાં પ્રેરણા, સંકલ્પના અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો - અબ્રાહમ મેસ્લોનો પ્રેરણાનો સિદ્ધાંત

એકમ: ૨ : અધ્યાપન

૧. અધ્યાપન : સંકલ્પના, અધ્યાપનના સૂત્રો
૨. અધ્યાપન પ્રક્રિયાને અસર કરતાં પરિબળો.
૩. અધ્યાપન એક વ્યવસાય તરીકે
૪. વર્ગ વ્યવહાર વિશ્લેષણ

એકમ : ૩ અધ્યયન - અધ્યાપનના નૂતન પ્રવાહો

૧. અધ્યયન - અધ્યાપનમાં ICT નો ઉપયોગ
૨. ઈ-લર્નિંગ : અર્થ - વ્યાખ્યા - સંકલ્પના
૩. અધ્યેતા કેન્દ્રી અભિગમ - અર્થ અને મહત્ત્વ
૪. ૨૧મી સદીમાં શિક્ષક ICT, સંશોધન વ્યાવસાયિક મૂલ્યો સંદર્ભે

એકમ : ૪ અધ્યયન - અધ્યાપનની પદ્ધતિઓ (સ્વરૂપ - મહત્ત્વ - મર્યાદા)

૧. સાથી જૂથ અધ્યયન
૨. બ્રેઈન સ્ટોર્મિંગ
૩. સેમિનાર
૪. આગમન નિગમન પ્રતિમાન

પ્રાયોગિક કાર્ય :

૧. કોઈ એક શિક્ષકના વર્ગ વ્યવહારનું વિશ્લેષણ કરવું.
૨. કોઈ એક સમસ્યા પર બ્રેઈન સ્ટ્રોર્મિંગ કરવું.
૩. સિદ્ધિ પ્રેરણાની કસોટીની અજમાયશ કરવી.
૪. કોઈ એક વિષય પર સેમિનારનું આયોજન અને તેનું અમલીકરણ કરવું.
૫. આગમન - નિગમન પ્રતિમાનની રચના અને અજમાયશ કરવી.
૬. કોઈ એક વિષયમાં એક એકમ પર PPTની રચના અને અજમાયશ કરવી.
૭. ઈ-લર્નિંગ અંગે વિદ્યાર્થીઓના અભિપ્રાયો મેળવવા.

૮. જુદી જુદી શાળાઓની મુલાકાત લઈ તેમાં ચાલતી અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયાના સંદર્ભમાં ફોટોગ્રાફ સહિત અહેવાલ તૈયાર કરવો.

Reference :

૧. અધ્યાપન મનોવિજ્ઞાનમાં નવી દિશાઓ : વિકાસ, શિક્ષણ પ્રક્રિયા અને માહિતી ટેકનોલોજી લેખક : ડૉ.નનુભાઈ એસ. દોંગા, પ્રકાશન : નિજીજન સાયકો સેન્ટર, રાજકોટ
૨. અધ્યયન - અધ્યાપન પ્રક્રિયા, લેખક : ડૉ. મોતીભાઈ પટેલ અને સભ્યો પ્રકાશક: બી. એસ. શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
૩. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન, લેખક : નટુભાઈ પી. રાવલ પ્રકાશન : નીરવ પ્રકાશન, અમદાવાદ
૪. અધ્યેતાની સમજ અંગેનું મનોવિજ્ઞાન, લેખક : ડૉ.નનુભાઈ એસ. દોંગા, પ્રકાશન : વારિષેણ પ્રકાશન, અમદાવાદ
૫. અધ્યેતા : સ્વરૂપ અને વિકાસ લેખક : ડૉ. રવિન્દ્ર અંધારિયા પ્રકાશન : વારિષેણ પ્રકાશન, અમદાવાદ
૬. અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા; ડૉ. રવિન્દ્ર અંધારિયા પ્રકાશન : વારિષેણ પ્રકાશન, અમદાવાદ
૭. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન; ડૉ. ગુણવંત શાહ, પ્રકાશક : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
૮. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન; ડૉ. કુલીન પંડ્યા, પ્રકાશક : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.

B.Ed. First Year - Sem. 2
Course -202 /1 શાલેય વિષયોનું અધ્યાપન શાસ્ત્ર : ગુજરાતી

હેતુઓ :

પ્રશિક્ષણાર્થીઓ.....

૧. માતૃભાષાનું મહત્ત્વ સમજે.
૨. ધો. ૬ થી ૧૨ માં સમાવિષ્ટ ગુજરાતી ભાષાના સ્વરૂપો અને સાહિત્યથી પરિચિત થાય.
૩. માતૃભાષા શિક્ષણના કૌશલ્યો કેળવે.
૪. માતૃભાષા શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તિઓ જાણે.
૫. માતૃભાષા શિક્ષણની મૂલ્યાંકન પ્રવિધિઓથી પરિચિત થાય.
૬. માતૃભાષા શિક્ષણમાં સર્જનાત્મકતા કેળવે.

એકમ : ૧ માતૃભાષાનું મહત્ત્વ, આયોજન હેતુઓ અને શિક્ષણ

- ૧.૧ માતૃભાષા : સંકલ્પના, મહત્ત્વ અને ઐતિહાસિક ભૂમિકા
- ૧.૨ માતૃભાષા શિક્ષણના સામાન્ય અને વિશિષ્ટ હેતુઓ
- ૧.૩ તાસ આયોજન અને એકમ આયોજન : સંકલ્પના, મહત્ત્વ, સોપાનો
- ૧.૪ માતૃભાષામાં ગદ્ય, પદ્ય, વ્યાકરણ અને લેખન શિક્ષણ
ગદ્ય શિક્ષણ : હેતુ, મહત્ત્વ, મર્યાદા અને ઉપાયો
વ્યાકરણ શિક્ષણ : હેતુ, મહત્ત્વ, ઉપેક્ષાના કારણો, સમાસ, અલંકાર, છંદ (ધો. ૮ થી ૧૦માં સમાવિષ્ટ)
લેખન શિક્ષણ : હેતુ, મહત્ત્વ, નિબંધ લેખન, અરજી લેખન, અને અહેવાલ લેખન

એકમ : ૨ માતૃભાષાના કૌશલ્યો, પદ્ધતિઓ, ઉપકરણો અને મૂલ્યાંકન

- ૨.૧ ભાષા કૌશલ્યો : શ્રવણ, કથન, વાચન અને લેખન કૌશલ્ય: સંકલ્પના, મહત્ત્વ અને વિકાસ માટેની પ્રવૃત્તિઓ
- ૨.૨ માતૃભાષા શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તિઓ : વ્યાખ્યાન, આગમન-નિગમન અને નાટ્યીકરણ
(પદ્ધતિઓની સંકલ્પના, મહત્ત્વ અને મર્યાદા)
રમત-ગમત, કથનચર્યા, પ્રશ્નોત્તરીની સંકલ્પના, મહત્ત્વ અને મર્યાદા
- ૨.૩ માતૃભાષા શિક્ષણની સામગ્રી અને ઉપકરણો :
- માતૃભાષા શિક્ષણની સામગ્રીની સંકલ્પના અને ઉપયોગિતા : પાઠ્ય પુસ્તક, શબ્દકોશ, વિશ્વકોશ,
- માતૃભાષા શિક્ષણના ઉપકરણોની સંકલ્પના અને ઉપયોગિતા :
ચાર્ટ, ચિત્રો, પ્રતિકૃતિ, કમ્પ્યુટર, સ્માર્ટ બોર્ડ, ઇન્ટરનેટ
- ૨.૪ માતૃભાષા શિક્ષણનું મૂલ્યાંકન
- ત્રિપરિમાણદર્શક સારણી
- નિદાનાત્મક અને ઉપચારાત્મક કાર્ય
- મૌખિક અને લેખિત મૂલ્યાંકન પ્રયુક્તિઓ

પ્રયોગિક કાર્ય

- (૧) ધો. ૬ થી ૧૨ માં આવતા ગદ્યલેખકોની પૈકી કોઈપણ એક લેખક વિશેના જીવન-કવન ઇન્ટરનેટ કે સંદર્ભગ્રંથોની મદદ લઈ માહિતી તૈયાર કરે. કોઈપણ એક ગદ્ય લેખકના પુસ્તકની સમીક્ષા કરે.
- (૨) ધો. ૬ થી ૧૨ માં આવતા કવિઓ પૈકી કોઈપણ એક કવિના જીવન - કવન ઇન્ટરનેટ કે સંદર્ભ ગ્રંથોની મદદ લઈ માહિતી તૈયારી કરે. કોઈપણ એક કવિના કાવ્ય સંગ્રહની આસ્વાદ સમીક્ષા એકત્ર કરે.
- (૩) ધો. ૬ થી ૧૨ ના ગ્રંથ કાવ્યોનું કોઈપણ એક ધોરણના કાવ્યો પસંદ કરી પોતાના સૂરમાં રેકોર્ડિંગ કરેલ સી.ડી. તૈયાર કરવી.
- (૪) કોઈપણ એક નિબંધ, અરજી અને અહેવાલ મૌલિક રીતે અભિવ્યક્તિ કરી તૈયાર કરવું.
- (૫) માતૃભાષા કૌશલ્યો પર વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ કરાવી એની નોંધ તૈયાર કરવી.

(ઢ) ઘો. ઢ થી ઢની સ્વાધ્યાય સ્વરૂપે 'આટલું કરો'ની પ્રવૃત્તિઓ કોઈપણ ઁક પાઠને આધારે તૈયાર કરે.

સંદર્ભ ગ્રંથો

- (૧) પટેલ મોતીભાઈ મ. અને અન્ય (૧૯૮૯) ગુજરાતી અધ્યાપન પરિશીલન, (બીજી આવૃત્તિ), અમદાવાદ : બી. ઁસ. શાહ પ્રકાશન
- (૨) ગામીત ડી. ઁમ. (૨૦૧૩) ગુજરાતી પદ્ધતિ અને વિષય વસ્તુ (પ્રથમ આવૃત્તિ), દિલ્હી : ઁમ. ઁન. ઁસ. પબ્લિકેશન હાઉસ
- (૩) પટેલ જી.વી. (૨૦૧૩) ગુજરાતી પદ્ધતિ અને વિષયવસ્તુ (પ્રથમ આવૃત્તિ), દિલ્હી : ઁમ. ઁન. ઁસ. પબ્લિકેશન હાઉસ
- (૪) ઘોરણ ઢ થી ૧૨ ના ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષાના) પાઠ્ય પુસ્તકો, ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્ય પુસ્તક મંડળ 'વિદ્યાયન' સેક્ટર ૧૦ ઁ.

B.Ed. First Year - Sem. 2
Course -202 /2 Pedagogy of a School Subject : English

Objectives

Student- Teachers will be able....

1. To understand the importance of ELT in the Post Modern context.
2. To develop their Language Skills in English.
3. To understand and utilize skill and activity based Techniques to make ELT a joyful and meaningful hence effective experience.
4. To develop creative designs and plans to teach English understanding the diverse needs of the learners.
5. To understand the concepts of Functional English, ELT, Communicative Approach, T-L Design & Unit Plan, Language Skills and their components.
6. To develop their competencies of Language Skills through practicing them in English.
7. To develop T-L Design, Stray Lesson & Unit Plans to teach English.
8. The Trainees apply Functional English and Communicative Approach to teach English.
9. To utilize skill and activity based interactive techniques of teaching English according to Communicative Approach.
10. To understand and apply the evaluation techniques of ELT.

Note:

- Understanding the Units and Textbooks, Content Analysis (Function, Vocabulary, Theme, Values, Form, & Pedagogic Study of the Subject English will be included in the Course 5.
- T-L & Evaluation Techniques will be included in the Course 7.
- Blue Print for setting a Question-Paper will be included in the Course 9.

Unit 1: English & Communicative Approach

1. EFL, ESL, Functional English & ELT
 - Language Functions & their Structural Grammar Points
2. Communicative Approach & Direct Method to teach English
 - Meaning, Principles, Activities, Materials, Evaluation, Benefits & Limitations
3. Teaching-Learning Design & Lesson Plan
 - Stage wise Learning: Small Talk, Pre-Task, Main Task, Post Task, Do it At Home Activity
 - Skill based Lesson Plan
4. Unit Planning
 - Prose: Language Function, Vocabulary, Reading Piece, Writing (Composition)
 - Poetry: Recitation & Rhythm, Vocabulary, Appreciation & Meaning, Composition

Unit 2: Language Skill Development

- Comprehension & Expression Skills
- Listening: Components of Listening, Activities to Develop and Evaluate Listening
- Speaking: Components of Speaking, Activities to Develop and Evaluate

Speaking

- Phonetics: Pronunciation, Intonation (With Transcription)
- Conversation, Speech (Oral Composition), and Interaction
- Reading: Components of Reading, Activities to Develop Skimming & Scanning and Evaluate them
- Intensive & Extensive Reading, Supplementary Reading,
- Writing: Components of Writing, Activities to Develop and Evaluate Writing
- Composition Writing: Guided, Semi guided & Free Writing, Formal & Informal Writing
- Web World to master the Language Skills

References:

- Teach English : a Training Course for Teachers, Adrian Doff - Cambridge ; New York : Cambridge University Press , 1989.
- Methods Of Teaching English, Lalitha Krishnaswamy & N Krishnaswamy , Macmillan India Limited,
- Teaching of English, Y.K. Singh, APH Publishing Corporation, New Delhi, 2005
- Approaches and Methods in Language Teaching, By Jack C. Richards & Theodore S. Rodgers, Cambridge University Press, 2001
- Teaching Foreign-Language Skills, Wilga M. Rivers, The University of Chicago Press Books, USA, 1981
- English Language teaching; Approaches, Methods, and Techniques, Geetha Nagaraj, Orient Longman Pvt. Ltd., Hyderabad, 2005
- <https://aguswuryanto.files.wordpress.com/2008/09/approaches-and-methods-in-language-teaching.pdf>
- www.britishcouncil.org
- <http://www.splendid-speaking.com>

B.Ed. First Year - Sem. 2
Course -202 /3 શાલેય વિષયોનું અધ્યાપન શાસ્ત્ર : અર્થશાસ્ત્ર

હેતુઓ:

પ્રશિક્ષણાર્થીઓ...

૧. આર્થિક ખ્યાલોથી સ્પષ્ટ થાય તથા અમલ માટે તત્પર બને.
૨. વ્યક્તિના રોજિંદા જીવનમાં ઘટતી ઘટનાઓ અર્થતંત્રને કેવી રીતે અસર કરે છે તે અંગે સમજે.
૩. શિક્ષક તરીકેની ફરજો જાણી તે વહન કરવા તત્પર બને.
૪. વિવિધ પદ્ધતિઓ અને સાધનોનો પરિચય કેળવી વર્ગખંડ શિક્ષણને વધુ અસરકારક બનાવે.
૫. આર્થિક પ્રવૃત્તિઓના મૂલ્યાંકનના સ્વરૂપોનો વ્યવહારમાં અમલ કરે.
૬. રાષ્ટ્રના વિકાસમાં પોતાનું યોગદાન આપવા સંદર્ભે સકારાત્મક બની સક્ષમતા કેળવે.
૭. વિવિધ આર્થિક સમસ્યાઓ પરત્વે વૈજ્ઞાનિક દૃષ્ટિકોણ કેળવે.

એકમ : ૧ અર્થશાસ્ત્રનો પ્રારંભ

૧. અર્થશાસ્ત્ર

- અ. અર્થ, વ્યાખ્યા
- બ. અર્થશાસ્ત્ર વિષયના હેતુઓ
- ક. શાળામાં વિષયનું સ્થાન અને વ્યવહારમાં મહત્વ
- ડ. આર્થિક મૂલ્યો

૨. પાઠ આયોજન : અર્થ, મહત્વ, સોપાનો, કોઈ એક મુદ્દા સંદર્ભે આયોજન

- અ. સૂક્ષ્મ પાઠ
- બ. ઘૂટા પાઠ
- ક. એકમ પાઠ

૩. અર્થશાસ્ત્રમાં અનુબંધ

- અ. અર્થ, મહત્વ,
- બ. અર્થશાસ્ત્રનો ભૂગોળ, ગણિત, રાજ્યશાસ્ત્ર અને વાણિજ્ય સાથેનો અનુબંધ

૪. અર્થશાસ્ત્ર શિક્ષક

- અ. ગુણ, ફરજો, વ્યાવસાયિક વિકાસની યોજના
- બ. શિક્ષકના કાર્યો તરીકે મૂલ્યાંકન, સંશોધન અને ટેકનોલોજીનો વિનિયોગ અને આર્થિક મૂલ્યોનો સંવાહક

એકમ: ૨ અર્થશાસ્ત્રનું અધ્યાપન

૧. અર્થશાસ્ત્ર અધ્યાપનની પદ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તિઓ (અર્થ, લાભાલાભ, અધ્યાપનમાં વિનિયોગ)
અ. પદ્ધતિઓ : આગમન- નિગમન, સમસ્યા ઉકેલ, જૂથચર્ચા, પ્રોજેક્ટ, સ્વાધ્યાય
બ. પ્રયુક્તિઓ : નિદર્શન, નાટ્યકરણ, પ્રદર્શન
૨. અર્થશાસ્ત્ર અધ્યાપનમાં ઉપયોગી શૈક્ષણિક સાધનો (રચના, ફાયદા, મર્યાદા, અધ્યાપનમાં વિનિયોગ)
અ. દૃશ્ય સાધનો : બુલેટિન બોર્ડ, ચાર્ટ, સંદર્ભપુસ્તકો, સામયિકો, વર્તમાનપત્રો, સ્કેપબુક
બ. શ્રાવ્ય સાધનો : રેડિયો, સી.ડી. પ્લેયર
ક. દૃશ્ય-શ્રાવ્ય સાધનો : સ્માર્ટ બોર્ડ, ઈન્ટરનેટ, કમ્પ્યુટર (CBL, CAL), મોબાઈલ, L.C.D. પ્રોજેક્ટર
૩. આદર્શ પ્રશ્નપત્રના લક્ષણો, બ્લ્યૂ પ્રિન્ટની રચના અને ઉપયોગ
પાઠ્યપુસ્તક: અર્થ, અગત્યતા, આદર્શ પાઠ્યપુસ્તકના લક્ષણો.
૪. પ્રવર્તમાન ધોરણ ૧૧, ૧૨ અર્થશાસ્ત્રના પાઠ્ય પુસ્તકનું મૂલ્યાંકન

પ્રાયોગિક કાર્ય

૧. કમ્પ્યુટર આધારિત કાર્યક્રમની રચના અને અજમાયશ
૨. વિદ્યાર્થીઓની આર્થિક મૂલ્યોની સભાનતાનો અભ્યાસ
૩. અનુબંધ આધારિત શિક્ષણની અસરકારકતાની જાણકારી
૪. અર્થશાસ્ત્ર શિક્ષકની આઈ.સી.ટી. (ICT) અંગેની સભાનતા.
૫. અર્થશાસ્ત્ર શિક્ષકની વ્યાવસાયિક સજ્જતાનો અભ્યાસ
૬. આર્થિક સંકલ્પનાઓ સંદર્ભે નિદાન ઉપચાર કાર્ય
૭. કોઈ પદ્ધતિનો વિનિયોગ અને અસરકારકતાની ચકાસણી
૮. વિવિધ આર્થિક મુદ્દાઓ સંદર્ભે સ્કેપ બુકની બનાવટ અને શિક્ષણમાં ઉપયોગ
૯. શિક્ષક દ્વારા સંદર્ભની પ્રાપ્તિ અને ઉપયોગ
૧૦. પાઠ આયોજનની અસરકારકતા માટે RLPI નો ઉપયોગ
૧૧. કોઈ એક આર્થિક સમસ્યા અંગે સર્વેક્ષણ
૧૨. કોઈ એક વિશિષ્ટ પદ્ધતિ અને કથનપદ્ધતિની તુલના.
૧૩. વિદ્યાર્થીઓને અર્થશાસ્ત્ર અધ્યનનમાં પડતી મુશ્કેલીઓ
૧૪. કોઈ એક સંસ્થાની મુલાકાત લઈ તેનો અહેવાલ
૧૫. કોઈ એક ઉદ્યોગપતિ, અર્થશાસ્ત્રી, શિક્ષકની મુલાકાત લઈ કોઈ સમસ્યા કે ઘટના સંદર્ભે રજૂઆત
૧૬. વિવિધ કસોટીના સ્વરૂપની પરિણામ પર થતી અસરની ચકાસણી
૧૭. ધોરણ ૧૧ - ૧૨ ના અર્થશાસ્ત્રના પાઠ્યપુસ્તકનું મૂલ્યાંકન
૧૮. અર્થશાસ્ત્ર શિક્ષકની સ્વ-કાર્યસાધકતા
૧૯. બ્લ્યૂપ્રિન્ટ મદદથી પ્રશ્નપત્રની રચના અને બોર્ડની ધોરણ ૧૨ ના પ્રશ્નપત્રની બ્લ્યૂપ્રિન્ટના આધારે ચકાસણી.
૨૦. ઈન્ટરનેટ પરથી માહિતી મેળવી આલેખાત્મક રજૂઆત
૨૧. એકમ પાઠ આયોજન તૈયાર કરવો.
૨૨. ભારતીય અને પાશ્ચાત્ય અર્થશાસ્ત્રી અંગેની માહિતી એકત્ર કરવી
૨૩. નોબલ પારિતોષિત અર્થશાસ્ત્રીઓ વિષયક માહિતી એકઠી કરવી.

B.Ed. First Year - Sem. 2

Course -202 /4 શાલેય વિષયોનું અધ્યાપન શાસ્ત્ર : વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી

હેતુઓ :

પ્રશિક્ષણાર્થીઓ....

૧. વિજ્ઞાનનું સ્વરૂપને સમજે
૨. સતત પરિવર્તિત થતા સમયમાં વિજ્ઞાનનાં કાર્યક્ષેત્રથી માહિતગાર થાય.
૩. વિજ્ઞાન શિક્ષણના વિવિધ હેતુઓની સિદ્ધિના અનુસંધાનમાં વિદ્યાર્થીઓના વર્તન-પરિવર્તનોને સમજે.
૪. વિજ્ઞાન શિક્ષણની વિવિધ પદ્ધતિઓ તથા અભિગમો વિશેનો ખ્યાલ સ્પષ્ટ કરે તથા તેનો યોગ્ય ઉપયોગ કરે.
૫. વિજ્ઞાનના અધ્યાપન કાર્ય માટે આયોજનની જરૂરિયાત સમજે, તથા હેતુઓ નિર્ધારિત કરી પાઠ આયોજનની રૂપરેખા તૈયાર કરે.
૬. કુશળ અધ્યેતા અને અસરકારક અધ્યાપન કાર્ય માટે પોતાની જાતને સજ્જ અને સક્ષમ બનાવે.
૭. વિજ્ઞાન શિક્ષણની વિશેષ સુવિધાઓ અને પ્રવૃત્તિઓની સમજ મેળવે તથા તેની રચના, જાળવણી અને સંચાલનનું કૌશલ્ય કેળવે.
૮. વિજ્ઞાન શિક્ષણને સહાયક અભ્યાસકીય પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરી તેના સંચાલનનું કૌશલ્ય કેળવે.
૯. શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીનો યોગ્ય રીતે ઉપયોગ કરતાં શીખે તથા અધ્યયન-અધ્યાપન સામગ્રીનું નિર્માણ કરી વર્ગખંડમાં તેનો સફળ વિનિયોગ કરે.
૧૦. અધ્યેતાની પ્રગતિનું મૂલ્યાંકન કરી તેમની શૈક્ષણિક સમસ્યાઓનું નિદાન કરી તે માટેના ઉપચારાત્મક ઉપાયો યોજે.

એકમ : ૧ વિજ્ઞાન શિક્ષણના સૈદ્ધાંતિક આધારો, પદ્ધતિઓ તથા અભિગમો અને વિજ્ઞાન શિક્ષક.

- ૧.૧ વિજ્ઞાન શિક્ષણના ઉદ્દેશો
 - વૈજ્ઞાનિક વલણ (સંકલ્પના, લક્ષણો, વિકસાવવા માટેની પ્રવૃત્તિઓ)
 - અધ્યાપન પ્રક્રિયાનું આયોજન અને રૂપરેખા. (છૂટાપાઠ આયોજન અને એકમ પાઠ આયોજનની રૂપરેખા)
- ૧.૨ વિજ્ઞાન શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને અભિગમો
 - પ્રાયોગિક, નિદર્શન પદ્ધતિ, પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ, જૂથ ચર્ચા પદ્ધતિ
 - અભિગમો : આગમન-નિગમન અભિગમ, સમસ્યા ઉકેલ અભિગમ, પૂછપરછ અભિગમ
- ૧.૩ આદર્શ વિજ્ઞાન શિક્ષકના લક્ષણો તથા વ્યાવસાયિક સજ્જતા.
- ૧.૪ અનુબંધ : અર્થ, મહત્વ તથા વિજ્ઞાનની આંતરશાખાઓ વચ્ચે અનુબંધ

એકમ : ૨ વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી અધ્યાપનની સુવિધાઓ, પ્રવૃત્તિઓ, ઉપકરણો, પાઠ્યપુસ્તકો

- ૨.૧ વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી અધ્યાપનની સુવિધાઓ
 - માધ્યમિક કક્ષાની પ્રયોગશાળા
 - વનસ્પતિ બાગ
 - માછલી ઘર
 - આકાશદર્શન
 - ક્ષેત્ર પર્યટન
- ૨.૨ વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી અધ્યાપનને સહાયક પ્રવૃત્તિઓ.
 - વિજ્ઞાન મંડળ
 - વિજ્ઞાન મેળા
 - જિલ્લા વિજ્ઞાન કેન્દ્ર
- ૨.૩ વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીના શિક્ષણમાં શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી, દ્રશ્ય-શ્રાવ્ય સાધનોનો ઉપયોગ- વર્ગીકરણ, ફાયદા-મર્યાદા, અધ્યાપન સામગ્રીનું નિર્માણ.
- ૨.૪ આદર્શ પાઠ્યપુસ્તકનાં લક્ષણો તથા ધોરણ-૯ અને ૧૦ ના પ્રવર્તમાન પાઠ્યપુસ્તકોની સમીક્ષા, વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં નિદાન-ઉપચાર કાર્યની અગત્યતા.

પ્રાયોગિક કાર્ય:

૧. વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીના ક્રમિક વિકાસની માહિતી એકત્ર કરવી.
૨. આદર્શ પાઠ/એકમ આયોજન તૈયાર કરવા.
૩. વિવિધ પદ્ધતિઓ આધારિત પાઠ આયોજન તૈયાર કરવા.
૪. વિવિધ શાળાઓમાં શિક્ષણકાર્ય દરમ્યાન ઉપયોગમાં લેવાતી શિક્ષણ પદ્ધતિઓ તથા અભિગમો સંબંધી તપાસ કરવી.
૫. શાળાઓમાં શિક્ષકોનું વ્યવસાયિક સજ્જતા વધારવાનું વલણ તપાસવું.
૬. શાળા દ્વારા વિદ્યાર્થીઓમાં વૈજ્ઞાનિક વલણ વિકસાવવા માટેની યોજનાઓનો અભ્યાસ.
૭. શાળાઓમાં વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળાની સમીક્ષા
૮. વિજ્ઞાનની વિશેષ પ્રવૃત્તિઓમાં શાળાની સક્રિયતા અને સુવિધાઓના ઉપયોગનો અભ્યાસ
૯. વિજ્ઞાન કેન્દ્રની મુલાકાત.

B.Ed. First Year - Sem. 2
Course -203 /1 शालेय विषयोंका अध्यापन शास्त्र: हिन्दी

उद्देश्य : प्रशिक्षणार्थीओ का / की -----

१. श्रवण कौशल का विकास करना ।
२. अर्थग्रहण कौशल का विकास करना ।
३. लेखन अभिव्यक्ति का विकास करना ।
४. मौखिक अभिव्यक्ति का विकास करना ।
५. सृजन शक्ति का विकास करना ।
६. गद्य पद्य का रसास्वाद कर सके ।
७. पठन अभिरुचि बढे ।
८. योग्य उच्चारणो के साथ बोलना सीखे ।
९. शिष्ट भाषा में बोलना सीखे ।

इकाई : 1 हिन्दी भाषा शिक्षण

- १.१ भाषा का अर्थ, भाषा की परिभाषा, महत्त्व (सांस्कृतिक, साहित्यिक, व्यावसायिक, प्रशासकीय महत्त्व)
- १.२ हिन्दी भाषा की प्रवर्तमान स्थिति एवं सुधार के उपाय ।
- १.३ भाषा की विधिर्या प्रत्यक्ष परोक्ष, शब्द प्रतिपादित की विधिर्या
- १.४ कक्षा 8 ओर 9 के हिन्दी पाठय पुस्तक की समीक्षा एवं हिन्दी भाषा शिक्षा में उपयोगी प्रवृत्तियाँ का अभ्यास ।

इकाई 2 हिन्दी भाषा शिक्षा के कौशल और हिन्दी शिक्षा के रूप

- २.१ गद्य शिक्षा का महत्त्व, गद्य शिक्षा के विविध रूप कहानी, एकांकी निबंध लेखन ।
- २.२ पद्य शिक्षा का महत्त्व, पद्य शिक्षा की पद्धतियाँ, पद्य शिक्षा में ध्यान देने योग्य बाते ।
- ३.३ पाठ आयोजन महत्त्व : सोपान, ध्यान देने योग्य बाते ।
- ४.४ लेखन शिक्षा का महत्त्व, लेखन दोष कारण एवं उपाय। मौखिक अभिव्यक्ति का महत्त्व, उच्चारण दोष होने के कारण एवं सुधार के उपाय ।

प्रायोगिक कार्य

१. चित्रवार्ता – चित्र के आधार पर कहानी लेखन
२. कहानी के आधार पर चित्र बनाना ।
३. हिन्दी वर्तमानपत्र का पठन करके अहवाल लेखन करना
४. शब्द समृद्धि के लिए कसोटी की रचना एवं अजमायश करना ।
५. खेल के माध्यम से व्याकरण शिक्षा
६. हिन्दी लेखित अभिव्यक्ति विकास के लिए हिज्जे दोष की प्रवृत्तियाँ।
७. किसी भी एक मुद्दे को लेकर चर्चा ।
८. गांव के विद्यालय एवं शहर के विद्यालय में हिन्दी भाषा का तुलनात्मक अभ्यास करना ।

संदर्भ साहित्य

१. हिन्दी अध्यापन परिशिलन, बी. एस. शाह प्रकाशन डो. रविन्द्र अंधारिया और अन्य
२. हिन्दी अध्यापन पद्धति – डो. शशीकान्त अभ्यंकर और अन्य ।
३. हिन्दी अध्ययन और अध्यापन डो. पुरुषोत्तम पटेल ।
४. हिन्दी साहित्य का अध्यापन – राम शुक्ल पांडेय ।

B.Ed. First Year - Sem. 2
Course -203 /2 શાલેય વિષયોનું અધ્યાપન : સામાજિક વિજ્ઞાન

હેતુઓ:

પ્રશિક્ષણાર્થીઓ.....

૧. સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયની સંકલ્પના સમજે.
૨. વ્યક્તિના જીવનમાં રોજિંદી ઘટતી ઘટના સામાજિક વિજ્ઞાનને શી રીતે અસર કરે છે તે સમજે.
૩. શિક્ષક તરીકેની ફરજો જાણી તેનો વ્યવહારમાં અમલ કરવા તત્પર બને.
૪. વિવિધ પદ્ધતિઓ અને સાધનોની જાણકારી કેળવી વર્ગખંડ શિક્ષણને વધુ જીવંત અને અસરકારક બનાવે.
૫. મૂલ્યાંકનના વિવિધ સ્વરૂપોનો વ્યવહારમાં વિનિયોગ કરે.
૬. રાષ્ટ્રના વિકાસમાં પોતાનું સામાજિક, આર્થિક, સાંસ્કૃતિક, ભૌગોલિક પરિસ્થિતિ સંદર્ભે યથાશક્તિ પ્રદાન કરે તેમજ સકારાત્મક બની ક્ષમતા કેળવે.

એકમ : ૧ સામાજિક વિજ્ઞાનનો અર્થ, વ્યાપ અને પાઠ આયોજન

- ૧.૧ સામાજિક વિજ્ઞાન: અર્થ, સંકલ્પના, કાર્યક્ષેત્ર અને મહત્ત્વ
- ૧.૨ સામાજિક વિજ્ઞાન : હેતુઓ : સામાન્ય અને વિશિષ્ટ
- ૧.૩ સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં અનુબંધ : અર્થ અને મહત્ત્વ
 - સામાજિક વિજ્ઞાનનો મનોવિજ્ઞાન સાથેનો અનુબંધ
 - સામાજિક વિજ્ઞાનનો વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી સાથેનો અનુબંધ
- ૧.૪ સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં પાઠ આયોજન અને એકમ પાઠ આયોજન: અર્થ અને સ્વરૂપ
 - લાભ અને મર્યાદાઓ
 - સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન: બ્લૂ પ્રિન્ટ અને આદર્શ પ્રશ્નપત્રની રચના, આદર્શ પ્રશ્નપત્રના લક્ષણો
 - નિદાનાત્મક અને ઉપચારાત્મક કાર્ય

એકમ : ૨ સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની અધ્યાપન પદ્ધતિઓ, પ્રયુક્તિઓ, શૈક્ષણિક ઉપકરણો તથા પાઠ્યપુસ્તકોના લક્ષણો

- ૨.૧ સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની અધ્યાપન પદ્ધતિઓ: અર્થ, સંકલ્પના, લાભાલાભ અને વર્ગખંડમાં વિનિયોગ
 - પ્રોજેક્ટ, જૂથચર્ચા.
 - પ્રયુક્તિઓ: મુલાકાત, સર્વેક્ષણ, રોલપ્લે અને પ્રવાસ
- ૨.૨ સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં ઉપકરણો: સંકલ્પના, લાભાલાભ અને વિનિયોગ
 - નકશા, ચાર્ટ, ચિત્રો, પૃથ્વીનો ગોળો, વર્તમાનપત્રો, સામયિકો, બુલેટિન, બોર્ડ, રેડિયો, કમ્પ્યુટર, ઇન્ટરનેટ, સ્માર્ટ બોર્ડ.
- ૨.૩ સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષકના ગુણો અને વ્યાવસાયિક ક્ષમતા વધારવા માટેના સૂચનો.
- ૨.૪ પ્રવર્તમાન પાઠ્યપુસ્તકનું મૂલ્યાંકન (ધોરણ ૮, ૯)
 - સામાજિક વિજ્ઞાનખંડ : સંકલ્પના, મહત્ત્વ
 - સામાજિક વિજ્ઞાન મંડળ : રચના, આયોજન, પ્રવૃત્તિઓ

પ્રાયોગિક કાર્ય

૧. સમાજશાસ્ત્રીઓના પ્રદાનનો અભ્યાસ હાથ ધરે.
૨. ઐતિહાસિક સ્થળોની મુલાકાત અભ્યાસ અને અહેવાલ લેખન
૩. ઔદ્યોગિક અને ભૌગોલિક સ્થળોની મુલાકાત: ડેરી, બેંક, સહકારી મંડળીઓ, હોસ્પિટલ અને સંગ્રહાલય
૪. વિવિધ ધર્મના ધાર્મિક સ્થળો, પ્રતિકોની સમજ મેળવે અને મુલાકાત લે અને અહેવાલ લેખન.
૫. કૃષિ વિષયક - કૃષિ, જમીન, ખેડુત-મુલાકાત અભ્યાસ અને અહેવાલ લેખન
૬. પ્રદર્શન યોજવું: વિવિધ ધર્મો, જાતિ, પહેરવેશ, સંસ્કૃતિ, ભાષા, રહેણીકરણી (લોકજીવન) વગેરે.

૭. સમાજમાં રહેલા કુરિવાજો, અસમાનતા, અંધશ્રદ્ધા, વહેમો દૂર કરવા- જાગૃતિ
૮. નાટ્યીકરણ, વેશભૂષા, ગીત, અભિનય ગીતો, દેશ ભક્તિના ગીતો રજૂ કરે.

સંદર્ભ ગ્રંથો

૧. સામાજિક વિજ્ઞાનનું અધ્યાપનશાસ્ત્ર : લેખક : મોતીભાઈ પટેલ, બી.એસ. શાહ પ્રકાશન: અમદાવાદ
૨. સામાજિક વિજ્ઞાનનું અધ્યાપન : નીરવ પ્રકાશન: અમદાવાદ
૩. સામાજિક વિજ્ઞાનનું આદર્શ અધ્યાપન: અમોલ - વારિષેણ પ્રકાશન: અમદાવાદ
૪. સામાજિક વિજ્ઞાન વિષય પદ્ધતિ : અક્ષર પબ્લિકેશન: અમદાવાદ
૫. Effective Methods of Teaching Social studies Dr.S. Paul (2003) ABC Publishers Jaipur
6. Teaching of Social Studies. Avdhesh S. Jha APH Publishing Corporation Darya Ganj; New Delhi - 110002 .
7. Teaching of Social studies (Second Edition) Suman Pandey - Agrawal publication: Ahmedabad.

B.Ed. First Year - Sem. 2

Course -203 /3 શાલેય વિષયોનું અધ્યાપન શાસ્ત્ર : નામાના મૂળતત્ત્વોનું અધ્યાપન શાસ્ત્ર

હેતુઓ :

પ્રશિક્ષણાર્થીઓ.....

૧. નામાનાં મૂળતત્ત્વોના હિસાબી ખ્યાલો, સિદ્ધાંતો અને નિયમોથી પરિચિત થાય.
૨. નામાનાં મૂળતત્ત્વોના પાયાના અને તકનિકી ખ્યાલો અંગે સમજ કેળવે.
૩. નામાનાં મૂળતત્ત્વો અંગેના જરૂરી કૌશલ્યો એવી રીતે વિકસાવે કે જેથી એનો વ્યવહારમાં ઉપયોગ કરતા થાય.
૪. નામાનાં મૂળતત્ત્વોનાં નવા પ્રવાહો અને ધોરણો અંગે જાગૃત થાય.

એકમ : ૧ નામા સંબંધી

- ૧.૧ અર્થ, લક્ષણો, ઇતિહાસ, વિવિધ સામાજિક વર્ગોમાંથી આવતા વિદ્યાર્થીઓની નામા અંગે કેળવાતી સમજ, ઉચ્ચતર માધ્યમિક કક્ષાએ નામા શિક્ષણનાં ધ્યેયો.
- ૧.૨ અનુબંધ: અર્થ, મહત્ત્વ, નામાનો આંતરિક અનુબંધ, નામાનો અન્ય વિષયો સાથેનો અનુબંધ:
(૧) અર્થશાસ્ત્ર (૨) ધંધાકીય સંચાલન
- ૧.૩ નામાશિક્ષણમાં પાઠ આયોજન અને એકમ આયોજન: અર્થ, મહત્ત્વ, દરેકનાં સોપાન.
- ૧.૪ નામાશિક્ષણ સંદર્ભે નીચેની પદ્ધતિઓ: અર્થ, લાભ, મર્યાદા અને વર્ગખંડમાં વિનિયોગ
- આગમન - નિગમન પદ્ધતિ
- નિરીક્ષિત અભ્યાસ પદ્ધતિ
- પૃથક્કરણ-સંયોગીકરણ પદ્ધતિ
- ૧.૫ ઉપકરણો: અર્થ, મહત્ત્વ, વિનિયોગ
- ચાર્ટ્સ - સંગ્રહપોથી - સ્માર્ટબોર્ડ -કમ્પ્યુટર

એકમ : ૨ નામાશિક્ષણમાં મૂલ્યાંકનો

- ૨.૧ નામાનો આદર્શ શિક્ષક (જરૂરી ગુણો, વ્યાવસાયિક ક્ષમતા)
- ૨.૨ નામાનાં મૂળતત્ત્વોનાં પાઠ્યપુસ્તકનું મહત્ત્વ, ધો.૧૧ના પ્રવર્તમાન પાઠ્યપુસ્તકોનું મૂલ્યાંકન
- ૨.૩ મૂલ્યાંકન : - લેખિત, મૌખિક અને પ્રાયોગિક મૂલ્યાંકન
- નામાનું આદર્શ પ્રશ્નપત્ર (ત્રિપરિમાણદર્શક કોઠો) લક્ષણો
- નામાશિક્ષણ સુધારણા પ્રયુક્તિ: પુનરાવર્તન, નિદાન-ઉપચાર કાર્ય.
- ૨.૪ નામાશિક્ષણમાં ચોક્કસ પ્રયુક્તિઓની અજમાયશ અને મૂલ્યાંકન
- પ્રદર્શન -સર્વેક્ષણ - કેસસ્ટડી.
- ૨.૫ સંદર્ભો : સંદર્ભ પુસ્તકો, વર્તમાનપત્રો, ઇ-જર્નલ

પ્રાયોગિક કાર્ય

૧. ધંધાકીય એકમોનાં હિસાબની તુલના કરવી.
૨. ધંધાકીય અને બિનધંધાદારી સંસ્થાના હિસાબોની તુલના.
૩. બ્લુપ્રિન્ટની મદદથી પ્રશ્નપત્રની રચના.
૪. માહિતી પરથી હિસાબની આલેખાત્મક રજૂઆત.
૫. સંગ્રહપોથીની રચના કરવી.
૬. કોઈ એક પદ્ધતિનો વિનિયોગ અને અસરકારકતાની ચકાસણી
૭. સંસ્થાની મુલાકાત અને અહેવાલની રજૂઆત.
૮. કોઈ એક એકમની મુલાકાત તથા હિસાબોનો અભ્યાસ તેમજ તે આધારિત અર્થઘટનોની રજૂઆત.
૯. કોઈ એક કંપનીના ગુણોત્તરોનો અભ્યાસ કરવો.
૧૦. કંપનીના મૂડીમાળખાની રચનાનો અભ્યાસ કરવો.
૧૧. વર્તમાનપત્રોમાં આવતી ફાઈનાન્સ સ્કીમની માહિતી એકત્ર કરી તેનું વિશ્લેષણ કરવું.
૧૨. ટેલી સોફ્ટવેરના આધારે વાઉચરોના હિસાબો તૈયાર કરવા.

B.Ed. First Year - Sem. 2
Course -203 /4 શાલેય વિષયોનું અધ્યાપન શાસ્ત્ર : ગણિત

હેતુઓ :

પ્રશિક્ષણાર્થીઓ.....

૧. ગણિત અધ્યાપનનું કૌશલ્ય પ્રાપ્ત કરે.
૨. ગણિત શિક્ષણના ધ્યેયની અગત્યતા સમજે.
૩. ગણિત શિક્ષણની ભૂમિકા સમજે.
૪. ગણિત શિક્ષણના હેતુઓ, અભિગમ, પદ્ધતિઓ, પ્રયુક્તિઓનો ખ્યાલ મેળવે.
૫. અનુબંધ અને પાઠ આયોજન સમજે.
૬. મહાન ગણિતશાસ્ત્રીઓનો પરિચય મેળવે.
૭. વૈદિક ગણિત ક્રિયા સમજે.
૮. રાજ્ય અને રાષ્ટ્રીય કક્ષાની ગણિત પ્રવૃત્તિમાં સહભાગી બને.
૯. ગણિત શિક્ષણના પાઠ્ય પુસ્તકો સમજે અને અસરકારક મૂલ્યાંકન કૌશલ્ય પ્રાપ્ત કરે.
૧૦. ગણિતની લોકભોગ્યતા, પ્રવૃત્તિ, મંડળો અને સામયિકોની જાણકારી મેળવે.
૧૧. વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે ગાણિતિક તર્કનો મહાવરો કરે.
૧૨. ક્ષેત્રિય મંથન અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓમાં ગણિતનો ભય, ગણિતની હકારાત્મક છાપ સર્જન અને વિશિષ્ટ શિક્ષણની જાણકારી મેળવે.
૧૩. પ્રાયોગિક કાર્ય અને પ્રવૃત્તિ દ્વારા પ્રતિભાવંત શિક્ષકનું નિર્માણ કરે.
૧૪. ગણિત આનંદદાયક વિષય છે તેની સમજ કેળવે.

એકમ : ૧ ગણિત શિક્ષણની ભૂમિકા, મૂલ્યો, આયોજન, અનુબંધ, હેતુઓ, પદ્ધતિઓ, ઉપકરણ, ગણિતશાસ્ત્રીઓ, વૈદિક ગણિત.

- ૧.૧ ગણિત શિક્ષણની ભૂમિકા : અર્થ, સંકલ્પના મહત્વ ગણિત શિક્ષણના મૂલ્યો : સાંસ્કૃતિક, વ્યાવહારિક, નિયામક
- ૧.૨ પાઠ આયોજન : અર્થ, અગત્ય, પ્રકારો અને તફાવત
- ૧.૩ ગણિત શિક્ષણના હેતુઓ, આગમન - નિગમન અભિગમ, પદ્ધતિઓ : સંશ્લેષણ, વિશ્લેષણ અને પ્રયોગ અનુબંધ
- ૧.૪ ગણિત શિક્ષણમાં શૈક્ષણિક ઉપકરણ રચના અને વિનિયોગ
કા.પા., ચાર્ટ, ICT, CCTV, Film, ટ્રાન્સપરન્સી, વી.સી.આર, ઈન્ટરનેટ વિનિયોગ કૌશલ્ય,
ગણિતશાસ્ત્રીઓનો ફાળો (ભાસ્કરાચાર્ય, આર્યભટ્ટ, લીલાવતી, રામાનુજન, યુકિલડ, પાઈથાગોરસ)
વૈદિક ગણિત- પરિચય

એકમ: ૨ પાઠ્ય પુસ્તક સમીક્ષા, પ્રશ્નપત્ર, ક્ષેત્રીય મંથન, ગણિત શિક્ષક, ગણિત પ્રયોગશાળા, ગણિત મંડળ, ગાણિતિક તર્ક

- ૨.૧ ગણિત વિષયનું પાઠ્ય પુસ્તક : આદર્શ પાઠ્ય પુસ્તકના લક્ષણો, ધો. ૯, ૧૦ ના પ્રવર્તમાન પાઠ્ય પુસ્તકની સમીક્ષા આદર્શ પ્રશ્નપત્ર રચના : સોપાનો, મહત્વ
- ૨.૨ ગણિત શિક્ષક : આદર્શ ગણિત શિક્ષકના લક્ષણો, ગણિત પ્રયોગશાળા : મહત્વ, પ્રવૃત્તિઓ, મર્યાદા
- ૨.૩ ગણિત મંડળ : રચના, હેતુ, આયોજન, પ્રવૃત્તિઓ રાજ્ય અને રાષ્ટ્રીય કક્ષાએ કાર્યરત સંસ્થા/ મંડળો અને સામયિકોનો પરિચય, ગુજરાત ગણિત મંડળ, ઓલ ઈન્ડિયા રામાનુજન મેથ્સ કલબ, VSSCC (અમદાવાદ) જિલ્લા / શહેર કક્ષાના મંડળો, સામયિકો, સુગણિતમ્, ગણિત શિક્ષક, મજાનું ગણિત, ગણિત ઉત્કર્ષ.
- ૨.૪ ક્ષેત્રિય મંથન
- ગણિતનો ભય, ગણિતની હકારાત્મક છાપ સર્જન
- વિશિષ્ટ શિક્ષણ (૧) ઝડપથી શીખનાર (૨) ધીમેથી શીખનાર
ગાણિતિક તર્ક (માત્ર સંખ્યાઓ)
(ઓપન તાલીમાર્થીની કક્ષાને અનુરૂપ) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા માટે

પ્રાયોગિક કાર્ય

૧. એકમ આયોજન
૨. બે જુદી જુદી પદ્ધતિ દ્વારા પસંદિત પાઠ આયોજન
૩. શૈક્ષણિક ઉપકરણ નિર્માણ
૪. PPT સ્લાઈડ નિર્માણ
૫. ગણિતશાસ્ત્રી પરિચય
૬. એકમ માટે શૈક્ષણિક કીટ (ફક્ત લેખિત સ્વરૂપ)
૭. બ્લૂ પ્રિન્ટ અને તેને આધારિત પ્રશ્નપત્ર
૮. રોજિંદા જીવનમાં ગણિત દર્શન (ભૂમિકા)
ઘર - પ્રકૃતિ, ધંધા, રમત, સૌંદર્ય, ફૂરસદનો સમય
૯. વૈદિક ગણિત
૧૦. ગણિતના કોયડા ઉકેલની સ્પર્ધા યોજવી
૧૧. પાઠ્ય પુસ્તક સમીક્ષામાં ધોરણ ૬, ૭, ૮ પૈકીનું એક આવરી લેવું.

B.Ed. First Year - Sem. 2
Course -203 /6 શાલેય વિષયોનું અધ્યાપન શાસ્ત્ર: સમાજશાસ્ત્ર

હેતુઓ:

પ્રશિક્ષણાર્થીઓ.....

૧. ઉચ્ચતર માધ્યમિક સ્તર પર સમાજશાસ્ત્ર શિક્ષણની જરૂરિયાત સમજે.
૨. શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રના વિશે જ્ઞાન મેળવે.
૩. સમાજશાસ્ત્રના વિકાસમાં સમાજશાસ્ત્રીઓના પ્રદાનથી પરિચિત થાય.
૪. સમાજશાસ્ત્રનો અન્ય વિજ્ઞાનો સાથેના સંબંધની જાણકારી મેળવે.
૫. સમાજશાસ્ત્ર શિક્ષણમાં આયોજન માટેની ક્ષમતા કેળવે.
૬. પાઠ આયોજન અને સંકલિત આયોજન તથા સામુદાયિક સંશોધનમાં ઉપયોગની જાણકારી મેળવે.
૭. સમાજશાસ્ત્રના શિક્ષણ દ્વારા સામાજિક વાસ્તવિકતા અંગે જ્ઞાન મેળવવા વિવિધ ક્ષમતાઓ કેળવે.
૮. સમાજશાસ્ત્રના શિક્ષણની વિવિધ પદ્ધતિઓ/પ્રયુક્તિઓનો વર્ગખંડમાં વિનિયોગ કરવાના કૌશલ્યનો વિકાસ કરે.
૯. સમાજશાસ્ત્રના શિક્ષણને રસપ્રદ અને અસરકારક બનાવતા વિવિધ શૈક્ષણિક સાધનોનો ઉપયોગ કરે.
૧૦. વિદ્યાર્થીઓ સમાજશાસ્ત્ર શિક્ષણ વિશે જ્ઞાન મેળવે.

એકમ: ૧ ઉચ્ચતર માધ્યમિક કક્ષા અને સમાજશાસ્ત્ર શિક્ષણ

- ૧.૧ સમાજશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા- વિભાવના ઉચ્ચ માધ્યમિક શિક્ષણ ક્ષેત્રે સમાજશાસ્ત્ર અધ્યાપનના હેતુઓ
- શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ, હેતુ, મહત્ત્વ
- ૧.૨ સમાજશાસ્ત્રના વિકાસમાં સમાજશાસ્ત્રીઓનું પ્રદાન
૧) હર્બર્ટ સ્પેન્સર (૨) ઈમાઈલ દુર્કિમ (૩) મેક્સ વેબર (૪) રોબર્ટ મર્ટન (૫) આઈ.પી.દેસાઈ
- ૧.૩ સમાજશાસ્ત્રનો અન્ય વિજ્ઞાનો સાથેનો સહસંબંધ.
સમાજશાસ્ત્રનો મનોવિજ્ઞાન, સામાજિક વિજ્ઞાન, ઇતિહાસ અને અર્થશાસ્ત્ર સાથેનો સંબંધ
- ૧.૪ સામાજિક વિજ્ઞાન તરીકે સમાજશાસ્ત્રનો પરિચય અને મર્યાદાઓ

એકમ: ૨ સમાજશાસ્ત્રમાં પાઠ આયોજન, પદ્ધતિ/પ્રવિધિઓ અને દ્રશ્ય-શ્રાવ્ય સાધનો અને આદર્શ શિક્ષક

- ૨.૧ સમાજશાસ્ત્રનું વિશ્લેષણ અને સંગઠન પાઠ આયોજન
(માઈકોપાઠ, સેતુપાઠ, તાસ આયોજન, અને એકમપાઠ આયોજન)
- ૨.૨ સમાજશાસ્ત્રમાં સંશોધન પદ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તિઓ
પદ્ધતિઓ : (સર્વેક્ષણ, પ્રાયોગિક, વ્યક્તિઅભ્યાસ, તુલનાત્મક અભ્યાસ)
પ્રયુક્તિઓ : (પ્રશ્નાવલી, મુલાકાત, વ્યાખ્યાન, પ્રવાસ, ક્ષેત્ર મુલાકાત)
- ૨.૩ સમાજશાસ્ત્ર શિક્ષણમાં દ્રશ્ય-શ્રાવ્ય સાધનો.
- (ચાર્ટ, કોમ્પ્યુટર, સામાયિકો, ટી.વી. સ્લાઈડ O.H.P. નો શૈક્ષણિક ઉપયોગના સંદર્ભે
- વર્તમાન ભારતીય સમાજમાં શિક્ષકના લક્ષણો.
- ૨.૪ સમાજશાસ્ત્રમાં પ્રશ્નપત્રની રચના માટે બ્લુ-પ્રિન્ટ આધારિત ત્રિપરિમાણ દર્શક કોષ્ટકની રચના

પ્રાયોગિક કાર્ય:

૧. જુદી જુદી સામાજિક સમસ્યા સંદર્ભે ક્રિયાત્મક સંશોધન/પ્રાયોગિક કાર્ય કરવું
૨. સર્વેક્ષણ (કોઈપણ એક સમસ્યા કે મુદ્દાના સંદર્ભમાં)
એઈડસ, ભૂણહત્યા, કુપોષણ વગેરે.
૩. નિમ્ન પ્રાથમિક અને ઉચ્ચ પ્રાથમિક શિક્ષણનો તુલનાત્મક અભ્યાસ અથવા સર્વેક્ષણ.
૪. પ્રવર્તમાન સામાજિક સમસ્યા અને રાજકીય સમસ્યાનો અભ્યાસ.

સંદર્ભ પુસ્તકો :

૧. સંશોધન પદ્ધતિઓ અને પ્રવિધિઓ - એ.જી.શાહ, જે.કે.દવે
૨. શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર - શાહ બી.વી. યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ: અમદાવાદ
૩. સમાજશાસ્ત્રીય સિદ્ધાંતો - ડો.વાય.એ.પરમાર
૪. સમાજશાસ્ત્ર પદ્ધતિ અને વિષયવસ્તુ ભાગ-૧ - પ્રા.આર.જી.ગામીત ઉર્મિલ માનસ પ્રકાશ
૫. સમાજશાસ્ત્ર પદ્ધતિ અને વિષયવસ્તુ ભાગ-૨ - પ્રા.આર.જી.ગામીત
૬. સામાન્ય સમાજશાસ્ત્ર - એ.જી.શાહ, જે.કે.દવે.
૭. સમાજશાસ્ત્રીય વિચારધારાના આધારો - એ.જી.શાહ, જે.કે.દવે.
૮. સમાજશાસ્ત્રનો પરિચય - ડો.એન.એચ.વાઘેલા
૯. ભારતીય સમાજમાં શિક્ષક અને શિક્ષણ-ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ: ગાંધીનગર.
૧૦. નવોદિત ભારતીય સમાજમાં શિક્ષક અને શિક્ષણ - એમ.વી.રાવલ
૧૧. ભારતમાં માધ્યમિક શિક્ષણના વર્તમાન પ્રવાહો અને શૈક્ષણિક મૂલ્યાંકન
૧૨. સમાજશાસ્ત્રીય વિચારકો - યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ: અમદાવાદ
૧૩. સમાજશાસ્ત્ર કી સહભાગિતા પુસ્તક - એ.જી.શાહ, જે.કે.દવે

B.Ed. First Year - Sem. 2
Course -203 /7 શાલેય વિષયોનું અધ્યાપન શાસ્ત્ર : કૃષિવિજ્ઞાન

હેતુઓ :

પ્રશિક્ષણાર્થીઓ....

૧. ભારતમાં અને વિદેશમાં કૃષિવિદ્યાની અગત્યતા સમજે
૨. જીવનમાં કૃષિ અને કૃષિકારની અગત્યતા સમજે.
૩. ધરતી સાથે જીવંત સંપર્ક સાધી સૃષ્ટિ સૌંદર્ય પ્રમાણે
૪. ધો.૬ થી ૧૦ ના પાઠ્યપુસ્તકોથી પરિચિત થાય.
૫. કૃષિવિદ્યા વિષય શિક્ષણનું આયોજન કરતા શીખે.
૬. કૃષિ વિદ્યાનીએ મૂલ્યાંકન પદ્ધતિઓ જાણે અને તેનો કુશળતાથી ઉપયોગ કરે.

એકમ : ૧ કૃષિવિદ્યા

- ૧.૧ કૃષિવિદ્યા: સંકલ્પના, હેતુઓ, મહત્ત્વ
- ૧.૨ કૃષિ શિક્ષણની પદ્ધતિઓ: નિદર્શન પદ્ધતિ, પ્રયોગ પદ્ધતિ, પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ, જૂથ ચર્ચા પદ્ધતિ, પ્રવચન પદ્ધતિ
- ૧.૩ સાધનો: નમૂના, વસ્તુઓ, ચિત્રો, ચાર્ટ, નકશાઓ, સ્લાઇડ, ચલચિત્રો, રેડિયો, ટેપરેકોર્ડર, ટી.વી., કૃષિ સામયિકો.
- ૧.૪ પાઠ આયોજન અને એકમ આયોજન
- કૃષિવિદ્યાના પાઠ્યપુસ્તકો શ્રેણી ૮,૯ અને ૧૦ અભ્યાસ અને તેની સમીક્ષા

એકમ :- ૨ કૃષિ અને પશુપાલન

- ૨.૧ જમીન : વ્યાખ્યા, ભૌતિક ગુણધર્મો, રાસાયણિક ગુણધર્મો, જમીનના પ્રકાર, જમીનની ફળદ્રુપતા અને તેની જાળવણી.
- ૨.૨ વિવિધ પાકો -
- ધાન્યવર્ગના પાકો, કઠોળવર્ગના પાકો, રોકડિયાવર્ગના પાકો, શાકભાજીના પાકો, મસાલા વર્ગના પાકો, ફળ-ઝાડના પાકો
- ૨.૩ પશુપાલન: મહત્ત્વ, ભારતીય તેમજ વિદેશી ગાયોની ઓલાદો, ગીર, કાંકરેજ, ડાંગી, જર્શી, એચ.એફ., સંકર ગાય
- ૨.૪ પશુ સંવર્ધન : ઈનબ્રીડિંગ, આઉટબ્રીડિંગ, કૃત્રિમ બીજદાન.
- પશુ ચિકીત્સા સામાન્ય રોગો, પાચનતંત્રના રોગો, જીવાણુ-વિષાણુથી થતા રોગો.

પ્રાયોગિક :

- ૧ ધો.૬ થી ૧૦ માં અભ્યાસક્રમમાં આવતી વિવિધ પ્રક્રિયાઓ કરવી (ત્રણ થી ચાર)
- ૨ સાધનોનું નિદર્શન કરવું ચાર્ટ, નકશા બનાવવા.
- ૩ મેળાઓની મુલાકાત. પશુપાલકની મુલાકાત
- ૪ ઉત્તમ ખેડૂતના ખેતરની મુલાકાત લઈને નોંધ તૈયાર કરવી.

સંદર્ભગ્રંથો :

- (૧) ભારતમાં કૃષિશિક્ષણ
- (૨) જમીન વિજ્ઞાન, જમીન વ્યવસ્થા
- (૩) પાક ઉત્પાદન વિજ્ઞાન
- (૪) જમીન સંરક્ષણ અને જળ સંચય
- (૫) ખેતી વિજ્ઞાન
- (૬) ફળઝાડ વિજ્ઞાન
- (૭) પશુપાલન
- (૮) વ્યવહારું ગોપાલન

B.Ed. First Year - Sem. 2
Course - 204 અધ્યયન માટેનું પરીક્ષણ

હેતુઓ :

પ્રશિક્ષણાર્થીઓ

૧. માપન, પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના સમજે.
૨. વિકાસાત્મક પરીક્ષણ (F.A.) અને સમગ્રલક્ષી પરીક્ષણ (S.A.) પ્રયોજી શકે.
૩. અધ્યયનની સંરચનાવાદી વિચારધારા સમજે.
૪. અધ્યયનના પરીક્ષણ માટેના વિવિધ ઉપકરણો અને પ્રયુક્તિઓ સમજે અને પ્રયોજે
૫. પ્રતિપોષણની જરૂરિયાતો અને ઉપયોગ સમજે.
૬. વર્ણનાત્મક આંકડાશાસ્ત્ર સમજે અને પ્રયોજે
૭. પરીક્ષણના નવપ્રવાહોનું વિશ્લેષણ કરે.

એકમ : ૧ અધ્યયન માટેની મૂલ્યાંકન સંબંધિત મૂળભૂત બાબતો.

- ૧.૧ માપન, પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન : અર્થ, સંકલ્પના, હેતુઓ
- ૧.૨ પરીક્ષણના પ્રકારો : વિકાસાત્મક પરીક્ષણ (F.A.) અને સમગ્રલક્ષી પરીક્ષણ (S.A.), સંકલ્પના, મહત્ત્વ ઉદાહરણો
- ૧.૩ સતત સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન (CCE) અને અધ્યયનનું પરીક્ષણ
- ૧.૪ અધ્યયન અંગેની સંરચનાવાદી વિચારધારાનો પરિચય

એકમ : ૨ પરીક્ષણ માટેના ઉપકરણો અને પ્રયુક્તિઓ

- ૨.૧ પરીક્ષણ માટેના ઉપકરણો અને પ્રયુક્તિઓ : રૂબરિક, પોર્ટફોલિયો, લેખિત અહેવાલો, રજૂઆતો, પ્રસંગકથા, પ્રશ્નાવલિ
- ૨.૨ સ્ટર્નબર્ગની ત્રિપરિમાણીય વિચારધારા : સ્વ પરીક્ષણ અને સાથી જૂથ પરીક્ષણ
- ૨.૩ શિક્ષકનો સતત વ્યાવસાયિક વિકાસ : અર્થ, જરૂરિયાત અને વ્યૂહરચના
- ૨.૪ અધ્યયન પ્રક્રિયાની સુધારણામાં પ્રતિપોષણની ભૂમિકા : વાલીઓ અને શિક્ષકો દ્વારા પ્રતિપોષણ

એકમ : ૩ : અધ્યયનનું માપન

- ૩.૧ મધ્યવર્તી સ્થિતિના માપો (સોદાહરણ)
- ૩.૨ ચલિતતાના માપો (સોદાહરણ)
- ૩.૩ શતાંશસ્થ, પ્રતિશતકમાંક, સમધારણ વિસ્તરણ
- ૩.૪ પરિણામોનું અર્થઘટન અને આલેખાત્મક રજૂઆત

એકમ : ૪ અધ્યયન માટેના મૂલ્યાંકનના નવપ્રવાહો

- ૪.૧ વૈકલ્પિક પરીક્ષણ : સંકલ્પના, હેતુઓ, લાભ અને મર્યાદાઓ
- ૪.૨ ઓનલાઇન પરીક્ષણ અને ખુલ્લા પુસ્તક સાથેની પરીક્ષણ : અર્થ, હેતુઓ, લાભ, મર્યાદાઓ
- ૪.૩ પરીક્ષણનું વેપારીકરણ : પડકારો અને ભય સ્થાનો.
- ૪.૪ અધ્યયન માટેના પરીક્ષણ સંદર્ભે RTE Act (2009)ની એક્ટની જોગવાઈઓની પ્રસ્તુતતા.

પ્રાયોગિક કાર્ય :

૧. તાલીમાર્થીઓ કોઈ એક શાળામાં જઈ સતત સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન કરે.
૨. તાલીમાર્થીઓ કોઈ એક શાળામાં જઈ, કોઈ એક વિષયને કેન્દ્રમાં રાખી વિકાસાત્મક અને સમગ્ર મૂલ્યાંકન કરે.
૩. તાલીમાર્થીઓ અધ્યયનની સંરચનાવાદી વિચારધારાને સમજી અધ્યાપન અને મૂલ્યાંકન કરે.
૪. તાલીમાર્થીઓ પરીક્ષણ માટેના ઉપકરણો (જેવા કે... રૂબરિક, પોર્ટફોલિયો, લેખિત અહેવાલ, પ્રસંગકથા, પ્રશ્નાવલિ.....) વગેરેને શાળામાં પ્રાયોગિક સ્વરૂપે પ્રયોજે.

૫. તાલીમાર્થીઓ સ્ટર્નબર્ગની વિચારધારા અનુસાર સ્વ પરીક્ષણ અને સાથી જૂથ પરીક્ષણ કરે.
૬. તાલીમાર્થીઓ વિદ્યાર્થીઓના પ્રતિપોષણ દ્વારા સ્વ સુધારણા કરે.
૭. તાલીમાર્થીઓ વિદ્યાર્થીઓના વાલીઓનો સંપર્ક સાધી અધ્યયનની સુધારણા માટે પ્રતિપોષણ મેળવે.
૮. તાલીમાર્થીઓ વિદ્યાર્થીઓના અધ્યયન અને તેના મૂલ્યાંકન સંદર્ભે વાલી-સભાનું આયોજન કરે અને સંવાદ કરે.
૯. તાલીમાર્થીઓ કોઈ એક શાળા/ કોલેજના કોઈ ચોક્કસ વિષયના ગુણના આધારે વિવિધ આંકડાશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ કરે તથા તેની આલેખાત્મક રજૂઆત કરે.
૧૦. તાલીમાર્થીઓ ઓનલાઇન પરીક્ષણ પ્રયોજે
૧૧. તાલીમાર્થીઓ ખુલ્લા પુસ્તક સાથેની પરીક્ષાનું આયોજન અને સંચાલન કરે.
૧૨. તાલીમાર્થીઓ RTE Act (2009)ની જોગવાઈઓની અસરકારકતા અંગે સર્વેક્ષણ કરે.

B.Ed. First Year - Sem. 2
Course EPC-2 Drama & Art in Education

Objectives :

1. The Trainees understand the media of Performing Arts, Fine arts and Literary Arts to utilize them for active Teaching - Learning experience instead
2. The Trainees utilize the media of Performing arts, Fine arts and literary Arts to transpose into a different time and space, to shape consciousness through introspection and imagined collective experience.
3. The Trainees utilize their ability of thinking and imagining to stretch themselves into areas of 'discomfort' and 'confusion', to then seek resolution, clarity and understanding.
4. The trainees empathize for and relate with the other through Theatre and Art techniques based on experience, emotion and interpretation.
5. The Trainees move beyond the classroom to invoke the collective consciousness and involve the community to participate in educational and social change.
6. The Trainees understand the 'self' and express themselves effectively utilizing different media for enhancing their creativity.
7. The Trainees develop their aesthetic sensibility practising performing Arts, fine arts and literary arts to utilize them for active Teaching - Learning experience, for educational and social change.

"Drama in Education is not merely doing theatrics or 'acting' in a superficial manner, but is for creating that 'dramatic pressure' or tension, where the student would arrive at a problem or an understanding in a new way." (Heathcote & Bolton, 1994)

"The challenge of teacher educators lies not only in expanding the landscapes of children's art, but in also perceiving their world. their artistic processes and then from that sense of understanding, explore ways of assessing their work." (Carini, 2001)

"Be it visual or performing, the practice of art deepens children's ability for perception, reflection and expression, providing them with alternative language to experience and communicate subtle, diverse and unfamiliar territories, from human to the larger consciousness of nature." (Armstrong, 1980, Davis, 2008)

Veer Narmad South Gujarat University, Surat
Syllabus for B. Ed. II Years Course to be Implemented from the year 2015-16
Course EPC 2 : Drama & Art in Education

Unit : 1 DIE, TIE & Arts as Expression & Experience (Marks 10)

- Performing Arts : Music, Dance, Drama
- Fine Arts : Drawing & Painting, Sculpting
- Literary Arts : Poetry & Prose
- Classroom Drama & Drama in Education (DiE), Theatre Art & Theatre in Education (TiE)

(Mode : Workshop : Rhythm, Ice-Breaking Exercise & Games, Image Making, Action Reaction, Improvisation & Assignment)

Unit : 2 Self (Marks 10)

- Physical self, Mental Self & Social Self
- Thinking & Ideology
- Nature
- Behaviour
- Personality

(Mode Workshop : Rhythm, Exploratory Exercises, Literary Arts Techniques, Fine Arts Techniques, Expression & Exhibition, Interaction, Improvisation, Skits etc.) (10 Hrs)

Unit : 3 Self & Family (Marks 10)

- Roots, History, Heredity & Environment
- Types of Family
- Family Tree
- Family Keepsake/s
- Family Get - together
- Relationships & Words

(Mode : Workshop : Exercises & Games story Telling, improvisation & Interaction, Fine Arts, Expression, Exhibition etc.) (10 Hrs)

Unit : 3 Self & Society

- Society : Composition
- Social Classes & their Characteristics
- Indian Society : Characteristics
- Indian Society : SWOC Analysis
- Indian Culture

(Mode : Workshop: Field Visit, Interview, Exhibition, Demonstration & Discussion Improvisation, Skits etc.) (10 Hrs)

Unit : 4 Self & Education

- Education : Real & Pseudo
- Types of Education
- How do we Learn ?
- School, Teacher, Principal
- Education of Tomorrow

(Mode: Workshop, Exercise & Games, Interaction & Discussion, Improvisation, Skits ect.)